

УДК 141.5:316.613

КОЛІНЬКО МАРИНА,

кандидат філософських наук, докторант кафедри філософії,
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КОНЦЕПЦІЇ ДОМЕСТИКАЦІЇ

Статтю присвячено аналізу методологічного концепту доместикації, його еволюції, ключових етапів та внеску в сучасному міжнародному науковому дискурсі. Досліджено способи розробки концепції доместикації і її застосування в теоретичному і практичному соціокультурному просторі. Концепція "доместикації" важлива для розуміння особливостей соціально-технологічних змін. Вона пропонує потужну аналітичну основу для протистояння моделям технологічного детермінізму. У механізм доместикації входять процеси комодифікації, об'єктивації, включення та перетворення. Ці процедури відіграють значну роль у соціальному застосуванні нових технологій - переведення невідомого в освоєне.

Ключові слова: дім; одомашнення; доместикація; інформаційно-комунікативні технології.

Постановка проблеми. Дім є фундаментальною культурологічною категорією. Він розглядається як культурний і економічний феномен, складний і суперечливий соціальний простір, фізичне і психологічне місце як роботи, так і відпочинку, місце, де розігруються гендерна й поколінна політика, де формуються ідентичності, місце одночасного зосередження конфлікту й безпеки, динамічний простір приходів і виходів. Домашня сфера - це місце зустрічі приватного та публічного, окремих соціокультурних просторів, у якому актори формують або трансформують цінності суспільного життя й переміщуються в особистий простір. Розуміння дому як конструкції, набору значень, накладених на простір, що перетворюють його на місце, що належить нам, або час від часу навіть місце, куди можна втекти, пов'язує ці значення зі складними й часто конфліктними процесами комунікації між тими, хто бере участь у створенні місця Дому - чи то домашнє господарство, сусідство, робочий творчий колектив, нація. Дім у цьому сенсі є феноменологічною категорією, місцем формування ідентичності та проекцією нашого "я" і також, значною мірою, категорією, пов'язаною з історичною пам'яттю. Домашній простір надихає науковців на розроблення теоретичних і методологічних концептів аналізу соціального світу.

На початку 90-х років ХХ ст. британським ученим Р. Сільверстоуном започатковано концепцію *доместикації* (поняття запозичене з біології) простору для розуміння "жалючих соціально-технологічних змін", як він висловився, як потужну аналітичну основу для протидії моделям технологічного детермінізму. Походження цього концепту пов'язано із латинським *domesticus* (той, що належить дому); від нього походить англійське дієслово *domesticate* - приручати, тобто "привчати до домашнього життя або справ; брати (щось чуже, незнайоме) для власного використання або цілей; зробити простішим, знайомим, прийнятним; адаптувати до навколишнього середовища" [Random House, 2018]. Це тлумачення є набагато змістовнішим за трактування Кембриджського ("приводити тварин або рослини під контроль людини для забезпечення харчуванням, енергією або компанією") [Cambridge Advanced Learner's Dictionary, 2018] та Оксфордського ("утримувати як домашню тварину; культивувати") [English Oxford Living Dictionaries, 2018] словників. Цей факт є показовим для стрімкої інформаційної епохи, у просторі якої

віртуальні джерела швидше реагують на зміни змістів і стають ойкуменом нових дискурсів - як повсякденних, так і наукових.

Аналіз досліджень і публікацій із проблеми. Концепція доместикації виникла значною мірою завдяки антропологічним студіям і дослідженням проблеми споживання, а також вивченню контекстів, у яких були випробувані інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ). В основному в сучасному дискурсі доместикація розглядається як спосіб інтерпретації та використання інформаційно-комунікаційних технологій, їх соціокультурна адаптація, тобто найбільш уживане значення цього поняття - це процес упровадження інформаційно-комунікативних технологій у повсякденне життя. Концепція набула чітких контурів у роботах Р. Сільверстоуна [Silverstone, 1994], Л. Хаддон [Haddon, Silverstone, 1996], К. Лейсі [Lacey, 2007]. Р. Сільверстоун у своїй відомій праці "Телебачення і повсякденне життя" розумів доместикацію як перехід, переведення об'єктів через межу, яка розділяє публічний і приватний простір, із положення нових, незнайомих у стан відомих, зрозумілих, звичних [Silverstone, 1994: 98]. Потім додав, що це процес "приручення дикою і культивування природного" [Silverstone, 1994: 174]. "Дикість" комп'ютерної техніки полягає в тому, що "суспільне виробництво комп'ютера не може врахувати всіх індивідуальних особливостей людей. Комп'ютер створюється як відкрита, публічна сукупність елементів, яка повинна з'єднатися на основі індивідуальних запитів, потреб і пристрастей" [Козьрьков, 2010: 22]. Приділяючи серйозну увагу феноменам повсякденності, Р. Сільверстоун був стурбований інтенсивним впливом медіа-комунікації на людей і їхнє домашнє коло. "Конкретні і своєрідні способи, якими будь-який конкретний індивід або домогосподарство взаємодіє із засобами масової інформації, ... можуть бути ледь зафіксовані в широкій картині медіа-систем" [Цум. за: Lacey, 2007: 63], але пошук значущості цього виміру медіа-комунікації "повинен продовжуватися, оскільки досвід цієї конкретної участі має істотне значення для залучених і, більше того, цілком може вторгтися в загальні риси формальної економіки способами, які стануть несподіваними й руйнівними" [Цум. за: Lacey, 2007: 63]. На думку британського науковця, засоби масової інформації "завжди повинні бути контекстуалізовані з точки зору більш широкої соці-

альної історії і в їх відношенні до вітчизняної, національної та глобальної аудиторії" [Цит. за: Lasey, 2007: 64].

Метою цієї статті є аналіз конотацій доместикації і доведення актуальності та плідності методу доместикації в осмисленні культурних феноменів.

Виклад основного матеріалу. Вагомий внесок у розробку концепції належить норвезьким ученим із Тронхейма, які зв'язали концепцію з літературою про соціальні потреби у сфері комунікативних технологій із тим, щоб вирішити, чому і як технології з'являються в тій чи іншій формі, які завдання виконують, коли впроваджуються споживачеві. Згодом вона поширилася на іншу європейську аудиторію, частково завдяки європейським академічним мережам у цій галузі, які з'явилися наприкінці ХХ століття. Пізніше проблематикою зацікавилися дослідники Австралії, Північної Америки та Азії. На пострадянському просторі фрагментарно знаходимо звернення до концепції доместикації [Байбурин, 2005; Усачева, 2007; Козырьков, 2010]. Поняття *одомашнення* (у науковому україномовному та російськомовному просторі зустрічається частіше, ніж доместикація) деякими російськими авторами "використовується для вираження локалізації людини в соціальному просторі" [Козырьков, 2010: 20], що значно знижує методологічний потенціал доместикації.

Українські джерела практично не дають розгорнутого аналізу концепції. Стаття у Вікіпедії, яка не відповідає науковому рівню дискусії, містить кілька речень про "домашню комп'ютеризацію", що звучує поле дослідження і спотворює глибокий соціально-філософський зміст концепту. Українські лінгвісти використовують це поняття поряд із "форенізацією" (очуження/очуження) як стратегії перекладу текстів, що "враховують не лише мовну форму, а й культурну складову оригіналу" [Куліш, 2017]. Доместикація застосовується для наближення іншомовного тексту до системи понять і уявлень своєї культури, "підкорення культури "чужого" тексту домінуючим цінностям цільової культури" [Пилипчук, 2016: 151]. Тут вона корелює з поняттям "адаптивний переклад". Лінгвістична доместикація вписується в загальну лінгвокультурну тенденцію, що бікультуралізм важливіший для перекладу й міжкультурного розуміння, ніж білінгвізм. Відомий київський перекладознавець І. Корунець пише про складність "процесу й механізму освоєння лексичного матеріалу й художньої літератури... мовою - реципієнтом", тобто доместикацію, відзначаючи, що поняття не набуло "ще належного в перекладознавстві поширення і визнання" [Корунець, 2012]. Він навіть пропонує відповідне дієслово, характеризуючи взаємини римлян із грецькою мовою: "Не знаходячи... словам синонімічних відповідників, Цицерон і його попередники та наступники просто доместикували/одомашнювали ці поняття-терміни у фонетичній і часто структурній формі мови переможеного ними, але багатого духовно народу" [Корунець, 2012]. Це одне з найважливіших семантичних значень, що перетворюють доместикацію на ключове робоче поняття дослідження комунікації. Запозичення і привласнення слів, сюжетів із міфології та літератури інших культур стає містком у міжкультурному спілкуванні. І. Корунець аналізує доместикацію "Енеїди" Вергілія І. Котляревським у його травестійній "Енеїді" і П. Скарроном у бурлескній поемі "Переіменований Вергілій". "Доместикація сюжетів, тематики й засобів зображення сприяла розвитку не тільки мов, а й літератур та мовних засобів, зрештою розв'язку виражальних засобів національних мов" [Корунець, 2012]. Український перекладознавець наводить приклади і невдалої доместикації - "Омирова Ільйонянка" С. Руданського (переклад "Іліади" Гомера), у якій патронімічні ймення з характерним тільки для української мови кінцевим *-енко/єнко* (Ільєнко Ахілл, цар Атрієнко та ін.) викликають тільки іронію [Корунець, 2012].

Серед вдалих, талановитих подій, пов'язаних із доместикацією сюжетів світових шедеврів, слід назвати поему одного з провідних українських філософів С. В. Пролєєва "Елена Прекрасная - трагедия красоты". Вона не є перекладом, це автентична творча (і художня, і наукова) праця автора. У процесі коліткої роботи над джерелами С. Пролєєв зробив відкриття, які наблизили до нас образ трагічної красуні і її культурного часопростору. Створюючи оригінальну античну стилізацію і спираючись на глибоке науково-філософське підґрунтя, С. Пролєєв складає унікальний твір, який налагоджує місток між античністю та сучасністю, у результаті чого "виникає парадоксальний постісторичний епос, який не передує історії, закладаючи її смислові основи, а підводить їй підсумок. І в той же час відкриває нову життєствердну перспективу в збентеженому, розгубленому й часто безпорадному світі "пост-" ХХІ століття" [Пролєєв, 2015].

Західний дискурс доместикації отримав своє продовження в темах комплексу медіа-репертуарів [Haddon, 2016], освоєння комп'ютерних технологій [Aune, 1996; Ahad, Anshari, Razzaq, 2017; Chigona, Chigona, Kayongo, 2010], політичної комунікації [Stenning, Smith, Rochovská, Świątek, 2010; Roccu, 2013], культури і моралі [Ask, Sorensen, 2017; Bakardjieva, 2006]. Деякі з досліджень пропонували узагальновальний погляд на ІКТ як цілісний комунікаційний ансамбль, що організовує устрій і ритм домашнього світу та пов'язує дім з усім світом. Інші зосередилися на впливі конкретних технологій, таких як телефон [Bergman, 1994], кабельне телебачення та домашні комп'ютери [Aune, 1996; Haddon, 2011; Silvestone, Hirsch, 2003], Інтернет [Ask, Sorensen, 2017; Karlsen, Syversten; 2016; Willett, 2017], мобільний телефон [Ahad, Anshari, Razzaq, 2017]. Так, наприклад, Е. Д. Ахад, М. Аншарі, А. Раззаг у статті "Доместикація смартфонів серед підлітків у Брунеї-Даруссаламі" вивчають використання мобільних телефонів підлітками в країнах не західного контексту (зокрема, серед малайців). Дослідження інформаційно-комунікативних технологій представлені науковому співтовариству в релігійному й поколінному контексті.

Норвезькі дослідники К. Аск і К. Соренсен у своєму останньому дослідженні (2017 р.) аналізують процес доместикації як колективний закон, використовуючи за приклад онлайн-гру World of Warcraft [Ask, Sorensen, 2017]. Вони зосередили увагу на проблемі конкретних результатів доместикації в конкурентних ситуаціях, сприяли розвитку концепції "колективної доместикації" та показали, як у перформативно орієнтованих діях доместикація може налагодити спільну роботу людей, яким необхідно діяти разом. Американська дослідниця Р. Віллетт у статті "Доместикація онлайн-ігор для тінейджерів - дискурсивні поля, повсякденні ігри та сімейне життя" використовує актуальну теорію "для врахування соціального досвіду та символічних значень ігор та ігрових пристроїв у приватному та публічному контексті дитячої гри" [Willett, 2017: 146]. Аналіз фокусується на соціальному процесі, за допомогою якого онлайн-ігри приходять у домашній світ і включаються в повсякденне життя сімей. Показано, що ігри, як і інші медіа-події, впливають на повсякденні сімейні практики і стають частиною сімейних історій, цінностей та відносин у домогосподарствах. Дослідження Р. Віллетт сприяє розумінню значень підліткових онлайн-ігор та підкреслює можливості концепції доместикації для аналізу

дитячих медіа-практик. Інші дослідження, навпаки, цікавляться проблемою включення цифрових ігор у повсякденне життя людей похилого віку [De Schutter, Brown, Vanden Abeele, 2015].

А-Дж. Берг та М. Лі у статті "Чи є в артефактів гендер? Фемінізм і доместикація технічних артефактів" розглядають можливості встановлення діалогу між фемінізмом і конструктивізмом у галузі технологічних досліджень [Berg, Lie, 1995]. До гендерних розвідок відноситься переосмислення ролі чоловіка, який, ідучи від ролі публічного, громадського, політичного суб'єкта, доместикується, надаючи перевагу ролі домогосподаря. Твердження саме по собі спірне, але активно озвучується в сучасних гендерних дискусіях, оскільки відображає реально існуючий, хоч і мало поширений феномен. До того ж реалізація чоловіка (як і жінки) поза домом не означає його "дикого" стану й відлучення від домашнього світу. Ця характеристика не є очевидною. Трансформація публічного і приватного просторів призводить до того, що вони міняються місцями в сучасному світі. Змішання домашнього й публічного тягне за собою зміну гендерних ролей, ставлення до робочого простору (він стає більш значущим і сприймається як дім), відбувається доместикація суспільних відносин.

Учені Університету Кейптауна показали необхідність доместикації сучасних ІКТ у навчальних закладах [Chigona, Chigona, Kayongo, Kausa, 2010] на прикладі шкіл у неблагополучних районах ПАР. Розглядаються її класичні етапи: *комодифікація* (перетворення на товар, отримання товарної вартості), *присвоєння* (*об'єктивація і включення*) і *конверсія* (перетворення). Доместикація як теоретична основа дослідження дає розуміння того, як досягти продуктивного використання комунікативних технологій, як від комодифікації перейти до їх включення й конверсії.

Норвежці Д. Хелле-Валле і Д. Слеттемеас розглядають соцікультурні й мовні параметри доместикації. Вона подається як центральна аналітична концепція в розгортанні безлічі технологічних процесів у комунікації. Підкреслюється неоднозначність терміна "доместикація" то як "акту приведення предметів у внутрішні сфери (дому і, отже, у царство приватного)", то як акту "одомашнення, тобто "приручення" дикої природи" [Helle-Valle, Slette-meås, 2008: 46]. Ця двозначність, на думку авторів, є невдалою з аналітичної точки зору, тому вони наводять аргументи на користь відділення доместикації від розміщення в "приватному і внутрішньому" і трактування її як акту "приручення" й інкультурації. Прив'язуючи ІКТ до концепту мовних ігор Л. Вітгенштейна, вони відносять доместикацію до "фундаментального й необхідного процесу контекстуалізації" [Helle-Valle, Slette-meås, 2008: 47]. Також норвежка дослідниця Лоуренс Хабіб у низці своїх статей (остання 2017 р. - "Навчальні технології доместикації у вищій освіті: історія двох віртуальних навчальних середовищ" [Habib, 2017]) представила погляд на доместикацію в системі вищої освіти, у впровадженні системи управління навчанням в університеті. А філософ М. Йоханссон вважає цифрові ігри пов'язаними з моральним проектом домашнього світу й підкреслює їхній ціннісний потенціал і ймовірну школу як предмет активного обговорення в публічних дискурсах [Johansson, 2018]. Він аналізує властивість дистанціювання, що "потенційно створює поділ між домашніми, а також ефективність тактики в повсякденному житті сімей у створенні моральної спадкоємності" [Johansson, 2018: 2], що протистоїть сприйнятливості дітей до цифрових ігор. Про сприйнятливості і залежність від персонального комп'ютера розмірковує російський філософ В. Козирков. Його логіка вибудовується

навколо теми "одомашнення" як тварин, так і техніки. Феномен духовного поглинання людини домом, згаданий Г. Башлярюм, призводить до відчуження людини й втрати самодостатності. "У свою чергу, дім набуває антропоморфних якостей, стаючи "органопроєкцією" людини" [Козырьков, 2010: 25]. Поза домашнім простором речі й вихованці втрачають свій вплив. Антропоморфізація, олюднення тварин і техніки відбувається "лише тому, що властивості і якості людини існують у відчуженому стані, належачи не самій людині, а дому" [Козырьков, 2010: 25]. Так доместикація комп'ютера як антропоморфного явища призводить до психічної залежності від нього.

Норвезькі дослідники Т. Сіверцен і Ф. Карлсен у праці "Ви не можете відчувати запах троянд онлайн: вторгнення в ЗМІ і зворотна доместикація" [Karlsen, Syversten, 2016] піднімають гостру проблему: як мінімізувати взаємодію користувачів із засобами масової інформації та створити образ життя та ідентичність, менш орієнтовані на медіа і більш укорінені в реальне життя. У світлі концепції доместикації аналізуються процеси, мета яких полягає не в інтеграції комунікаційних технологій у життя користувачів, а в зменшенні їхньої значущості. Важливою і перспективною темою дослідження тенденцій доместикації є проблема підліткової та молодіжної доместикації комп'ютерів і перетворення їх на субкультурні артефакти.

Хоча вектор основного наукового інтересу в англomовному просторі, як ми бачимо, полягає в аналізі інформаційних технологій, цей підхід також стосується й нетехнологічних аспектів життя людей. Слід зазначити можливості й перспективи відображення культурного контексту. Наприклад, політика патерналізму в Китаї впливає на використання інформаційних технологій дітьми; строгі японські норми регулювання звуку в громадських місцях визначають рішення використовувати текст, а не голос у мобільних телефонах; бідність, технологічна відсталість і брак належного рівня інформаційної культури в багатьох країнах Африки знижують конкурентоспроможність їх жителів порівняно з більш розвиненими технологічно регіонами.

Висновки

Полісемантичність поняття доместикації веде до виділення низки його культурних конотацій: 1) одомашнення, приручення диких тварин; окультурення рослин; 2) освоєння чужого, незнайомого, адаптування його до умов певного середовища (до цієї семми відноситься і доместикація інформаційно-комунікативних технологій); 3) стратегія наближення тексту іншої культури до культури мови, якою він перекладається. У широкому сенсі йдеться про освоєння чужого, незнайомого, адаптування його до умов певного середовища. У розумінні універсальної культурної стратегії доместикація вживається в нашому науковому дослідженні і пропонується до розгляду науковому співтовариству. Освоєння культурних феноменів методом доместикації перетворює їх у культурно свої морально прийнятними способами. Методологічна операція доместикації може бути спрямована на досягнення спільного успіху в колективній комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

Байбурун А. К. Жилище в обрядах і представленнях восточних славян. Москва: Языки славянской культуры, 2005. 224 с.

Козырьков В. П. Направления и формы доместикиции современного общества. *Вестник Нижегородского университета им. Н.И.Лобачевского. Серия: Социальные науки.* 2010. № 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/napravleniya-i>

formy-domestikatsii-sovremenno-obschestva (дата звернення: 26.08.2018).

Корунець І. Доместикація як засіб збагачення національних мов і літератур. *Vsesvit*, 2012. URL: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/984/41> (дата звернення: 11.08.2018).

Куліш І. В. Терміни "форенізація" та "доместикація". Їх походження та місце у сучасній українській терміносистемі перекладознавства URL: https://text-intertext.in.ua/pdf/n022017/kulish_igyna_02_2017.pdf (дата звернення: 17.08.2018)

Пилипчук М. Поєднання стратегій доместикації та форенізації в аудіовізуальному перекладі. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. 2016. Вип. 33. С. 151-162.

Пролеєв С. Елена Прекрасная - трагедия красоты. Київ: Дух і Літера, 2015. 288 с.

Усачева І. В. Доместикація пространства. *Миф, обряд и ритуальный предмет в древности*. Екатеринбург-Сургут: Издательство "Магеллан", 2007. С. 234-239.

Ahad A. D., Anshari M., Razzaq A. Domestication of Smartphones Among Adolescents in Brunei Darussalam. *International Journal of Cyber Behavior, Psychology and Learning*. IGI Publishing Hershey, PA, USA. October 2017. Vol. 7. Issue 4. Pp. 26-39.

Ask K., Sorensen K. H. Domesticating technology for shared success: collective enactments of World of Warcraft. *Information, Communication & Society*. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1369118X.2017.1355008?journalCode=rics20>.

Aune M. The Computer in Everyday Life: Patterns of Domestication of a New Technology. *Lie M. and Sorensen K. (eds). Making Technologies Our Own? Domesticating Technology into Everyday Life*. Oslo: Scandinavian University Press, 1996. Pp. 91-120.

Bakardjieva M. Domestication Running Wild. From the Moral Economy of the Household to the Mores of Culture. *Berker T., Hartmann M., Punie Y., Ward K. (eds) Domestication of Media and Technologies*. Maidenhead: Open University Press, 2006. Pp. 62-79.

Berg A-J., Lie M. Do Artefacts have Gender? Feminism and the Domestication of Technical Artifacts. *Science, Technology and Human Values*. 1995. Vol. 20. No. 3. P. 332-351.

Bergman S. Communication Technology in the Household: The Gendering of Artefacts and Practices. *Frissen V. (ed.) Gender, ICTs and Everyday Life: Mutual Shaping Processes*. Brussels: COSTA, 1994. Pp. 135-153.

Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus. 2018. Domesticate. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/domesticate> (дата звернення: 12.08.2018)

Chigona A., Chigona W., Kayongo P., Kausa M. An empirical survey on domestication of ICT in schools in disadvantaged communities in South Africa. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology*. 2010. Vol. 6 (2). Pp. 21-32.

Kolinko Marina,

PhD in Philosophical Sciences, Doctoral Candidate,

Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia

METHODOLOGICAL POTENTIAL OF CONCEPTS OF DOMESTICATION

The article is devoted to the analysis of the methodological concept of domestication, its evolution, key stages and contribution to modern international scientific discourse. The home sphere is a meeting place of private and public, a separate socio-cultural space in which actors form or transform the values of social life and move into their personal space. Home space inspires scientists to develop theoretical and methodological concepts of analysis of the social world. British scientist R. Silverstone offered the concept of domestication at the end of the twentieth century. The origin of this concept is related to the Latin domesticus (owned by the home). The article gives a broad overview of contemporary English-speaking and Ukrainian studies in this field.

Ukrainian linguists use this notion as a strategy for translating texts that take into account not only the linguistic form, but also cultural contexts. Linguistic domestics fits into the general lingua-cultural tendency that biculturalism is more important for translation and intercultural understanding than bilingualism.

Western discourse of the residence was continued in the themes of the complex of media repertoires, the development of computer technologies, political communication, culture and morality. The ways of working out the concept of domestication and its application in theoretical and practical sociocultural space are explored. The concept of "domestication" is important for understanding the severity of socio-technological changes. It offers a

De Schutter B., Brown J., Vanden Abeele V. The domestication of digital games in the lives of older adults. *New Media & Society*. 2015. Vol. 17. P. 1170-1186.

English Oxford Living Dictionaries. 2018. Domesticate. URL: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/domestication> (дата звернення: 12.08.2018)

Habib L. Domesticating learning technologies in a higher education institution: a tale of two virtual learning environments. URL: <https://www.researchgate.net/.../266358974> (дата звернення: 14.08.2018).

Haddon L. Domestication Analysis, Objects of Study, and the Centrality of Technologies in Everyday Life. *Canadian Journal of Communication*. 2011. Vol. 36. P. 311-323.

Haddon L. The Domestication of Complex Media Repertoires. *Thorhaug A. M., Valthysson B. (Eds.) The Media and the Mundane: Communication across Media in Everyday Life*. Routledge: Oxford, 2016. URL: <http://eprints.lse.ac.uk/68467> (дата звернення: 01.09.2018).

Haddon L., Silverstone R. Information and communication technologies and the young elderly. *SPRU CICT Report Series*. Falmer: University of Sussex, 1996. N 13. URL: <http://eprints.lse.ac.uk/62450/> (дата звернення: 18.08.2018).

Helle-Valle J., Slettemeås D. ICTs, domestication and language-games: a Wittgensteinian approach to media uses. *New Media & Society*, 2008. Vol. 10. № 1. Pp. 45-66.

Johansson M. The particular politics of the home. Domestication and parental practices of digital games in everyday life. *Media and Communications MSc*. Lund University, 2018. 85 p.

Karlsen F., Syversten T. You can't smell roses online: Intruding media and reverse domestication. *Nordic Review*. 2016. Vol. 37. Pp. 25-39.

Lacey K. Home, Work and Everyday Life: Roger Silverstone at Sussex. *International Journal of Communication*. 2007. № 1. Pp. 61-69.

Random House Unabridged Dictionary 2018. Domesticate. *Dictionary.com* URL: <https://www.dictionary.com/browse/domesticate> (дата звернення: 12.08.2018).

Roccu R. David Harvey in Tahrir Square: the dispossessed, the discontent and the Egyptian revolution. *Third World Quarterly*, 2013. Vol. 34. № 3. Pp. 423-440.

Silverstone R. Television and Everyday Life. London, New York: Routledge, 1994. 204 p.

Silverstone R., Hirsch E. Consuming Technologies: Media and information in domestic spaces. London: Routledge, 2003. 256 p.

Stenning A., Smith A., Rochovská A., Świątek D. Domesticating Neo-Liberalism: Spaces of Economic Practice and Social Reproduction in Post-Socialist Cities. Wiley-Blackwell, 2010. 320 p.

Willett R. Domesticating online games for preteens - discursive fields, everyday gaming, and family life. *Children's Geographies*. 2017. Vol. 15. Issue 2. Pp. 146-159.

powerful analytical basis for countering models of technological determinism. The mechanism of domestication includes the processes of commodification, objectification, inclusion and transformation. These procedures play a significant role in the social application of new technologies - translating the unknown into the mastered. Domestication as the theoretical basis of the study provides an understanding of how to achieve the productive use of communicative technologies, as from the commodification to switch to their inclusion and conversion. This approach also applies to non-technological aspects of people's lives. The development of cultural phenomena by the method of domestication transforms them into a culturally mastered by moral way. The methodological operation of domestication can be aimed at achieving joint success in collective communication.

Key words: home; domestication; information and communication technologies.

REFERENCES

- Ahad, A. D. And Anshari, M. And Razzaq, A. 2017, October. Domestication of Smartphones Among Adolescents in Brunei Darussalam. *International Journal of Cyber Behavior, Psychology and Learning*. IGI Publishing Hershey, PA, USA. Vol. 7. Issue 4: 26-39.
- Ask, K. & Sorensen, K. H. 2017. Domesticating technology for shared success: collective enactments of World of Warcraft. *Information, Communication & Society*. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1369118X.2017.1355008?Journalcode=rics20>.
- Aune, M. 1996. The Computer in Everyday Life: Patterns of Domestication of a New Technology. *Lie M. And Sørensen K. (eds) Making Technologies Our Own? Domesticating Technology into Everyday Life*. Oslo: Scandinavian University Press: 91-120.
- Bakardjieva, M. 2006. Domestication Running Wild. From the Moral Economy of the Household to the Mores of Culture. *Berker T., Hartmann M., Punie Y., Ward K. (eds) Domestication of Media and Technologies*. Maidenhead: Open University Press: 62-79.
- Bayburin, A. K. 2005. Zhilishche v obryadakh i predstavleniyakh vostochnykh slavyan, Moscow, 224 p. (rus).
- Berg, A.-J. And Lie, M. 1995. Do Artefacts have Gender? Feminism and the Domestication of Technical Artifacts. *Science, Technology and Human Values*. Vol. 20. No.3: 332-351.
- Bergman, S. 1994. Communication Technology in the Household: The Gendering of Artefacts and Practices. *Frissen V. (ed.) Gender, itcs and Everyday Life: Mutual Shaping Processes*. Brussels: COSTA: 135-153.
- Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus. 2018. Domesticate. Available at: <https://dictionary.cambridge.org/ru/словарь/английский/domesticate> (Accessed: 12.08.2018)
- Chigona, A. & Chigona, W. & Kayongo, P. & Kausa, M. 2010. An empirical survey on domestication of ICT in schools in disadvantaged communities in South Africa. *International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology*. Vol. 6(2): 21-32.
- De Schutter, B. And Brown, J. And Vanden Abeele, V. 2015. The domestication of digital games in the lives of older adults. *New Media & Society*. Vol. 17: 1170-1186.
- English Oxford Living Dictionaries. 2018. Domesticate. Available at: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/domestication> (Accessed: 12.08.2018)
- Habib, L. 2017. Domesticating learning technologies in a higher education institution: a tale of two virtual learning environments. Available at: <https://www.researchgate.net/.../266358974>. (Accessed: 03.08.2018)
- Haddon, L. 2011. Domestication Analysis, Objects of Study, and the Centrality of Technologies in Everyday Life. *Canadian Journal of Communication*. Vol. 36: 311-323.
- Haddon, L. 2016. The Domestication of Complex Media Repertoires. *Thorhaug A.M., Valthysson B. (Eds.) The Media and the Mundane: Communication across Media in Everyday Life*. Routledge: Oxford. Available at: <http://eprints.lse.ac.uk/68467>.
- Haddon, L. and Silverstone, R. 1996. Information and communication technologies and the young elderly. *SPRU CICT Report Series*. Falmer: University of Sussex, N. 13. Available at: <http://eprints.lse.ac.uk/62450/> (Accessed: 18.08.2018).
- Helle-Valle, J., Slettebø, D. 2008. Icts, domestication and language-games: a Wittgensteinian approach to media uses. *New Media & Society*. Vol. 10. № 1: 45-66.
- Johansson, M. 2018. The particular politics of the home. Domestication and parental practices of digital games in everyday life. *Media and Communications msc*. Lund University, 85 p.
- Karlsen, F. and Syversten, T. 2016. You can't smell roses online: Intruding media and reverse domestication. *Nordic Review*. Vol.37: 25-39.
- Korunets, I. 2012. Domestykatsiya yak zasib zbahachennya natsionalnykh mov i literatur. *Vsesvit*. Available at: <http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/984/41> (Accessed: 11.08.2018).
- Kozyrkov, V. P. 2010. Napravleniya i formy domestikatsii sovremennogo obshchestva, *Vestnik Nizhegorodskogo universiteta im. N.I. Lobachevskogo. Seriya "Sotsial'nyye nauki"*, № 1 (17): 20-26. (rus). Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/napravleniya-i-formy-domestikatsii-sovremennogo-obschestva> (Accessed: 26.08.2018).
- Kulish, I. V. 2017. Terminy "forenizatsiya" ta "domestykatsiya". Yikh pokhodzhennya ta mistse u suchasniy ukrayinskiy terminosystemi perekladoznavstva, Available at: https://text-intertext.in.ua/pdf/n022017/kulish_iryana_02_2017.pdf (Accessed: 17.08.2018)
- Lacey, K. 2007. Home, Work and Everyday Life: Roger Silverstone at Sussex. *International Journal of Communication*. № 1: 61-69.
- Proleyev, S. 2015. Yelena Prekrasnaya - tragediya krasoty, Dukh i Litera, Kyiv, 288 p. (rus).
- Pylypchuk, M. 2016. Poyednannya stratehiy domestykatsiyi ta forenizatsiyi v audiovizualnomu pereklyadi, *Humanitarna osvita u tekhnichnykh vyshchyykh navchal'nykh zakladakh*, Vol. 33: 151-162 (ukr).
- Random House Unabridged Dictionary 2018. Domesticate. *Dictionary.com* Available at: <https://www.dictionary.com/browse/domesticate> (Accessed: 12.08.2018)
- Roccu, R. 2013. David Harvey in Tahrir Square: the dispossessed, the discontent and the Egyptian revolution. *Third World Quarterly*, Vol. 34. № 3: 423-440.
- Silverstone, R. 1994. Television and Everyday Life. Routledge, London, New York, 204 p.
- Silverstone, R. And Hirsch, E. 2003. Consuming Technologies: Media and information in domestic spaces. London: Routledge, 256 p.
- Stenning, A. & Smith, A. & Rochovská A., & Świątek, D. 2010. Domesticating Neo-Liberalism: Spaces of Economic Practice and Social Reproduction in Post-Socialist Cities. Wiley-Blackwell, 320 p.
- Usacheva, I. V. 2007. Domestykatsiya prostranstva, Mif, obryad i ritual'nyy predmet v drevnosti. Izdatelstvo "Magellan", Yekaterinburg-Surgut: 234-239 (rus).
- Willett, R. 2017. Domesticating online games for preteens - discursive fields, everyday gaming, and family life. *Children's Geographies*. Vol. 15. Issue 2: 146-159.